

RAPPORT 14-2021

DIALOG MED
SAMARBEIDSKOMMUNENE
OG
INTERNKOMMUNIKASJON
BARNEVERNVAKTEN

UTARBEIDET FOR
KONTROLLUTVALGET I
GJØVIK KOMMUNE

INNLANDET REVISJON IKS

20. oktober 2021
2021-1208/RG

INNHOLDSFORTEGNELSE

INNHOLDSFORTEGNELSE	2
FORORD.....	3
SAMMENDRAG - OPPSUMMERING	4
1 INNLEDNING.....	8
1.1 KONTROLLUTVALGETS BESTILLING	8
1.2 TEMAER.....	8
1.3 TIDSLINJE.....	9
1.4 GJENNOMFØRING AV UNDERSØKELSEN.....	9
2 DIALOGEN MED SAMARBEIDSKOMMUNENE	11
2.1 INNLEDNING.....	11
2.2 HENVENDELSER FRA SAMARBEIDSKOMMUNENE	11
2.3 HVEM VAR INVOLVERT I DIALOGEN MED SAMARBEIDSKOMMUNENE?	12
3 GJENNOMGANG AV INTERNKOMMUNIKASJONEN	14
3.1 INNLEDNING.....	14
3.2 INTERN KOMMUNIKASJON I 2019	14
3.3 INTERNKOMMUNIKASJONEN I 2020.....	17
3.4 KOMMUNIKASJON OM BEHOV FOR ØKTE RESSURSER, MER STØTTE ELLER LIGNENDE.....	20
VEDLEGG	22
V.1 SAMMENDRAG AV REVISJONSRAPPORTEN OM BARNEVERNVAKTA	22
V.2 DOKUMENTASJON AV DIALOGEN MED SAMARBEIDSKOMMUNENE	24
V.3 DOKUMENTASJON INTERNKOMMUNIKASJON	28

FORORD

Denne rapporten er en tilleggsrapport til forvaltningsrevisjonsrapport 3-2021 om oppfølging av samarbeidsavtalene om Gjøvikregionen barnevernvakt. Rapporten viser resultatet av en kartlegging av dialogen med samarbeidskommunene og internkommunikasjonen i Gjøvik kommune i perioden etter oppstart av barnevernvakta til utgangen av 2020.

Prosjektarbeidet er utført sommer/høst 2021 av oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Reidun Grefsrud. Forvaltningsrevisor Kristian Lein har kvalitetssikret rapporten.

Rapporten er en kartlegging og ikke en revisjon. Vi har derfor ikke bedt om uttalelse fra kommunedirektør på rapporten. Utkast til rapport er imidlertid sendt til de som har bidratt med informasjon og til konstituert kommunedirektør for eventuelle rettelser og kommentarer. Vi har etter beste evne forsøkt å innarbeide og ta hensyn til mottatte kommentarer for å bidra til at framstillingen blir så riktig og balansert som mulig.

Lillehammer 20. oktober 2021.

Reidun Grefsrud

Oppdragsansvarlig revisor

SAMMENDRAG - OPPSUMMERING

Denne rapporten kan leses som en tilleggsrapport til revisjonsrapporten om oppfølging av samarbeidsavtalene om Gjøvikregionen barnevernvakt, lagt fram for kontrollutvalget og kommunestyret i mai 2021.

Kort oppsummert konkluderte vi med at det ikke forelå omforente og signerte avtaler for samarbeidet om barnevernvakta, det eksisterte ikke fullstendig budsjett for barnevernvakta i perioden 2018-2020, samarbeidsavtalene ble ikke fulgt opp overfor samarbeidskommunene, fakturering skjedde for sent og ikke i henhold til forutsetninger i vedtakene om inngåelse av samarbeidet og avtalene og budsjettoppfølgingen/økonomistyringen av barnevernvakta var ikke tilfredsstillende.

I denne rapporten har vi forsøkt å kartlegge dialogen med samarbeidskommunene og internkommunikasjonen i Gjøvik kommune når det gjelder oppfølgingen av samarbeidsavtaler og økonomi relatert til barnevernvakta etter etableringen i 2018. I tillegg til å benytte den informasjonen vi allerede hadde innhentet fra samarbeidskommunene i forbindelse med arbeidet med revisjonsrapporten har vi innhentet informasjon fra tidligere rådmann, tidligere kommunalsjef, økonomisjefen og tidligere leder for barnevernvakta (nå konstituert barnevernsjef). Vi har også stilt ordfører et par spørsmål. Tidligere barnevernsjef har vært kontaktet, men han har valgt å ikke svare på våre spørsmål. Han har også fått anledning til å kommentere utkast til rapport, men har ikke ønsket å gjøre det.

Vi har stilt opp noen spørsmål som et utgangspunkt for kartleggingen og har forsøkt å oppsummere svarene på spørsmålene her. Vi viser til kapittel 2 og 3, samt vedlegget for mer utfyllende opplysninger.

Hvilken kommunikasjon var det mellom samarbeidskommunene og Gjøvik kommune, hvem internt i Gjøvik var involvert i kommunikasjonen og når ble det kjent for kommunalsjef og rådmann at samarbeidsavtalen om barnevernvakta ikke var fulgt opp?

Samarbeidskommunene Lunner og Gran har helt fra 2018 gjentatte ganger henvendt seg til Gjøvik kommune og etterlyst gyldige samarbeidsavtaler, fakturaer og oppfølging av samarbeidsavtalene. De to kommunene har også etterlyst fakturagrunnlag på mottatte fakturaer og etterspurt forklaringer på beløpene. Det har også kommet henvendelser fra de andre samarbeidskommunene med reaksjoner på mottatte fakturaer og manglende oppfølging av samarbeidsavtalen.

Fram mot slutten av 2019 ser det ut til at kommunikasjonen i hovedsak har gått mellom barnevernsjefene i kommunene. Vi har ikke mottatt informasjon som tyder på at tidligere rådmann eller tidligere kommunalsjef for oppvekst i særlig grad var involvert i dialogen med samarbeidskommunene når det gjaldt oppfølging av samarbeidsavtalen om barnevernvakta før mot årsskiftet 2019/2020.

Barnevernsjefen i Gjøvik kommune har etter det vi har fått opplyst ikke informert kommunalsjef for oppvekst eller rådmannen om henvendelsene fra samarbeidskommunene og deres reaksjoner på manglende oppfølging. Barnevernsjefen har i denne perioden hatt jevnlige møter med kommunalsjefen.

Kommunalsjef for oppvekst og rådmannen har derimot blitt informert om manglende oppfølging fra rådmenn og kommunalsjefer i samarbeidskommunene. Dette skjedde rundt årsskiftet 2019/2020.

På starten av 2020 kom det flere henvendelser fra samarbeidskommunene, blant annet som følge av faktureringen av 2019 som skjedde i februar 2020. Både tidligere rådmann og tidligere kommunalsjef for oppvekst mottok henvendelser fra rådmenn og kommunalsjefer i samarbeidskommuner med ønske om å følge opp det økonomiske grunnlaget for avtalen.

Som følge av disse henvendelsene ga tidligere rådmann beskjed til kommunalsjef for oppvekst og barnevernsjef om umiddelbar opprydding. Tidligere kommunalsjef for oppvekst fulgte opp dette sommer og høst 2020 overfor samarbeidskommunene. Det ble gjennomført tre samarbeidsmøter høsten 2020 og dette resulterte i enighet om ny avtale for barnevernvakta gjeldende fra 2021.

Hvilken intern kommunikasjon var det i 2019 om de manglende budsjettene og faktureringen, når ble det kjent for kommunalsjef oppvekst og rådmannen at budsjetter manglet og at barnevernvakta ikke ble fakturert i tide og hvordan ble dette fulgt opp?

Det ble ikke utarbeidet budsjett for verken Gjøvik-Land barnevern eller barnevernvakta årene 2018-2020. Årsaken til at det manglet budsjetter var ifølge barnevernsjefen den manglende enigheten om fordelingsnøkler for Gjøvik-Land barnevern. Økonomisjefen mener at det likevel kunne vært utarbeidet budsjetter for utgiftssida og har purret på barnevernsjefen for å få dette i orden.

Ifølge økonomisjefen ble det gitt løpende tilbakemelding til alle ansvarlige om at det ikke var utarbeidet budsjetter i barnevernet. Tidligere rådmann sier at han ikke husker å ha blitt informert om at det manglet budsjett for barnevernvakta. Han sier at han ble informert i en e-post i september 2019 om manglende budsjett for Gjøvik-Land barnevern, men e-posten nevnte ikke barnevernvakta. Han mener at e-posten skisserte hvordan budsjetteringen for barnevernet skulle løses og hans oppfatning og forventning var at skissert løsning på budsjettering av Gjøvik-Land barnevern ble gjennomført.

Det ble i februar 2019 sendt ut melding til to samarbeidskommuner som hadde etterlyst fakturaer om at fakturaene ville bli sendt ut raskt. Regnskapsføringen for barnevernvakta var imidlertid ikke i orden på dette tidspunktet og økonomistaben etterlyste gyldige samarbeidsavtaler fra barnevernet som viste hvordan utgiftene skulle fordeles på kommunene. Vi har dokumentasjon som viser at det var mye kommunikasjon mellom økonomistab og barnevernet om regnskapsføringen og det ble sendt ut gjentatte purringer fra økonomistaben til barnevernet om blant annet de manglende avtalene vinter og vår 2019. Det var også et møte i slutten av mars 2019, der kommunalsjef oppvekst var til stede, der dette var tema. Vi ser at både kommunalsjef oppvekst og rådmannen har vært mottakere eller kopimottakere av e-poster fra økonomistaben vinteren 2019 der informasjon om manglende fakturering og etterlysning av avtaler har vært tema. Avdelingsleder for budsjett og rapportering sier at hun også har tatt opp manglende samarbeidsavtale med rådmannen personlig.

Selv om rådmann og kommunalsjef for oppvekst ikke var orientert om henvendelsene fra samarbeidskommunene (spesielt fra Gran) i 2019, mener revisjonen at dokumentasjonen viser at de var informert om at barnevernsjefen tross stadige purringer fra økonomistaben ikke la fram gyldige samarbeidsavtaler som gjorde det mulig å lage et riktig faktureringsgrunnlag eller tok initiativ til å ordne opp i det økonomiske grunnlaget for samarbeidet.

Kommunalsjef for oppvekst sier hun hadde et oppfølgingsmøte med barnevernsjefen etter det omtalte møtet i mars 2019 og barnevernsjefen ga beskjed om at han skulle rydde opp. Vi har fått opplyst at hun hadde månedlige

møter med barnevernsjefen i 2019. Det foreligger ingen informasjon som tyder på at barnevernsjefen foretok seg noe i 2019 for å ordne opp i samarbeidsavtalene og grunnlaget for faktureringen.

Hvilken intern kommunikasjon var det i 2020 om den manglende oppfølgingen av samarbeidsavtalene og merforbruket i barnevernvakta og hvordan ble disse forholdene fulgt opp?

Som følge av henvendelse fra rådmannen i Gran 7.5.20 fikk kommunalsjef for oppvekst og barnevernleder beskjed fra rådmannen om å følge opp dette. Barnevernleder svarte at dette skulle tas opp i et samarbeidsmøte 8.5.20. Dette ble ikke gjennomført. Kommunalsjef for oppvekst fikk også en henvendelse fra kommunalsjef i Østre Toten i juni 2020 som ønsket et samarbeidsmøte om det økonomiske underlaget og oppfølging av avtalen.

Tidligere kommunalsjef for oppvekst opplyser at hun hadde jevnlig møter med barnevernsjefen om økonomien, både egne møter og i ledergruppe oppvekst der økonomirapportering var på dagsorden. Etter at Gjøvik kommune innførte månedsrapportering økonomi hadde hun egne månedlige møter med barnevernsjef.

Ifølge økonomisjefen står det ingenting om dette i månedsrapportene. Det går fram av sektor Oppvekst sin månedsrapportering fra april 2020 at virksomhetene og tjenestene har jobbet grundig med oppfølging av og forståelse for sitt økonomiske resultat så langt og at det er samarbeidet tett med økonomirådgivere/controllers

Tidligere kommunalsjef for oppvekst opplyser til revisjonen at hun var svært bekymret for økonomien og økonomistyringen både i barnevernet og i sektor oppvekst generelt. Hun var særlig bekymret for grunnlaget for økonomistyringen. Hennes bekymringer er formidlet til rådmannen, blant annet i forbindelse med en medarbeidersamtale og i en etterfølgende e-post fra 5.5.2020. Hun sier at hun opplevde ikke å bli hørt.

Mangelen på budsjetter og omforente avtaler bidro til at verken barnevernsjefen, tidligere kommunalsjef for oppvekst, rådmannen eller økonomistaben hadde oversikt over økonomien i barnevernvakta og de økonomiske konsekvensene for Gjøvik kommune og det var vanskelig på drive med økonomistyring. Dette er påpekt både av økonomistaben og kommunalsjef for oppvekst.

Kommunalsjef for oppvekst tok i juni 2020 initiativ til et møte med samarbeidskommunene for å gå gjennom det økonomiske grunnlaget for avtalene. Barnevernsjefen klarte imidlertid ikke å framskaffe dette og barnevernsjef og kommunalsjef for oppvekst søkte derfor bistand fra rådmannen og økonomistaben.

Økonomisjefen påpekte da at det fremdeles var mange forhold som ikke var i orden i barnevernvakta. Dette var forhold som barnevernsjefen hadde ansvar for. Da rådmannen ble oppmerksom på at det var mye som ikke var i orden ba han kommunalsjef oppvekst om umiddelbar opprydding når det gjaldt avtaler og fakturaer. Kommunalsjef oppvekst og barnevernsjefen hadde et påfølgende ryddemøte der det ble satt opp en rekke tiltak som skulle gjennomføres. Det var også et møte mellom rådmannen, kommunalsjef oppvekst og barnevernsjefen der det ble bestemt at kommunene skulle faktureres i henhold til det opprinnelige regnearket vedlagt sakene om inngåelse av samarbeid sommer og høst 2017. Kommunalsjefen tok deretter initiativ til innkalling til samarbeidsmøter mv.

Etter at det ble enighet om hvordan utgiftene skulle fordeles mellom deltakerkommunene ble det 1. oktober 2020 utarbeidet en korrigeret avregning for årene 2018, 2019 og 2020 (delvis) som gjorde det mulig å beregne

Gjøvik kommunes andel av utgiftene for barnevernvakta. Denne avregningen var utgangspunkt for økonomisjefens rapportering til formannskapet 14. oktober og foranledningen til at ordfører ba om at det ble fremmet en sak til formannskapet 28.10.20. Til dette møtet ble det utarbeidet oversikt med anslag over merforbruket i barnevernvakta.

Avdelingsleder for barnevernvakta var lite involvert i kommunikasjonen rundt økonomien i barnevernvakta, men hun og de ansatte i avdelingen var kjent med reaksjonene på manglende oppfølging av samarbeidsavtalene fra samarbeidskommunene. Det går fram av en e-post fra avdelingsleder til barnevernsjefen i oktober 2020 at de ansatte var bekymret for arbeidssituasjonen og hun ba om tilstrekkelig og grundig informasjon slik at de unngår mistillit, utrygghet og mistriivsel på jobb.

Kommunalsjef for oppvekst fulgte opp barnevernsjefen utover høsten 2020 og rådmannen fulgte opp kommunalsjef for oppvekst og senere barnevernsjefen høsten 2020 og våren 2021.

Hvilken kommunikasjon har det vært mellom barnevernleder, kommunalsjef oppvekst, rådmannen og økonomistaben om behov for økte ressurser, mer støtte eller lignende med sikte på å avhjelpe situasjonen for barnevernleder?

Den informasjonen vi har fått viser at barnevernsjefen har gitt uttrykk for at han har hatt en krevende arbeidssituasjon. Vi har ikke fått informasjon som tyder på at han har bedt konkret om ressurser eller støtte til økonomiske eller administrative oppgaver. Rådmannen foreslo at han skulle få en egen ressurs til hjelp ved rapporteringer, noe som ble avslått av barnevernsjefen.

Barnevernsjefen delegerte i liten grad økonomioppgaver til avdelingsleder for barnevernvakten, selv om avdelingsleder ønsket dette. Økonomistaben oppfordret også barnevernsjefen til å delegere flere oppgaver.

Revisjonen registrerer at økonomisjefen og tidligere kommunalsjef for oppvekst har ulike oppfatninger av den støtten som er gitt fra økonomistaben og hvilket behov det er for støtte i sektor for oppvekst og barnevernet.

Økonomisjefen sier at barnevernet har fått omfattende hjelp og støtte fra økonomistaben, med betydelig ressursbruk, og at kommunalsjef for oppvekst og barnevernsjefen har fått all den støtten de trenger. Han skriver i en kommentar til utkast til rapport at det heller kan være manglende gjennomføringsevne, delegering og oppfølging som er problemet.

Tidligere kommunalsjef for oppvekst viser til at barnevernsjefen har formidlet til henne at det var krevende å lede barnevernet og at dette var knyttet til manglende bistand på økonomiområdet. Hun har vært bekymret for grunnlaget for økonomistyringen i barnevernet og mener det har vært vanskelig å ha oversikt. Hun har ønsket en egen controller i sektor oppvekst. Hennes bekymringer er formidlet til rådmannen.

Revisjonen viser til at kontrollutvalget har vedtatt at det skal gjennomføres en forvaltningsrevisjon med temaet «Oppfølging av anbefalte tiltak for bedre økonomistyring i sektor oppvekst». Formålet med revisjonsprosjektet skal være å undersøke om rådmannen har fulgt opp anbefalinger og pålegg gitt med utgangspunkt i internrevisjonsrapporten om læringscenteret og revisjonsrapporten om barnevernvakta på en tilfredsstillende måte og skal gjennomføres i 2022. Forholdet mellom økonomistaben og sektor Oppvekst er av de temaene som skal undersøkes.

1 INNLEDNING

1.1 KONTROLLUTVALGETS BESTILLING

Kommunestyret behandlet revisjonsrapporten om Gjøvikregionen barnevernvakt¹ i sitt møte 27.5.2021 i sak 94/2021. Kommunestyret fattet følgende vedtak i pkt.4: «Kommunestyret ber kontrollutvalget foreta en nærmere undersøkelse av dialogen med deltakerkommunene og internkommunikasjonen i Gjøvik kommune angående barnevernvakten i den aktuelle perioden.»

Kontrollutvalget fulgte opp kommunestyrets vedtak i sitt møte den 10. juni 2021 som sak 32/2021 og fattet slikt vedtak (enstemmig): «Kontrollutvalget følger opp kommunestyrets vedtak i k.sak 94/2021 slik: 1) Innlandet Revisjon IKS bes om å foreta en undersøkelse/kartlegging av dialogen med deltakerkommune og internkommunikasjonen i Gjøvik kommune angående barnevernvakten i den aktuelle perioden. Saken prioriteres og følges opp på neste møte den 26.08.2021.»

1.2 TEMAER

Et sammendrag av rapporten om Gjøvikregionen barnevernvakt er gjengitt i vedlegg V.1.

Kort oppsummert konkluderte revisjonen i rapporten med at det ikke forelå omforente og signerte avtaler for samarbeidet om barnevernvakta, det eksisterte ikke fullstendig budsjett for årene 2018-2020, samarbeidsavtalene ble ikke fulgt opp overfor samarbeidskommunene, fakturering skjedde for sent og ikke i henhold til forutsetninger i vedtakene om inngåelse av samarbeidet og budsjettoppfølgingen/økonomistyringen var ikke tilfredsstillende.

Vi har utformet følgende spørsmål som utgangspunkt for kartleggingen av dialogen med samarbeidskommunene og internkommunikasjonen:

1. Hvilken kommunikasjon var det mellom samarbeidskommunene og Gjøvik kommune, hvem internt i Gjøvik var involvert i kommunikasjonen og når ble det kjent for kommunalsjef og rådmann at samarbeidsavtalen om barnevernvakta ikke var fulgt opp?
2. Hvilken intern kommunikasjon var det i 2019 om de manglende budsjettene og faktureringen, når ble det kjent for kommunalsjef oppvekst og rådmannen at budsjetter manglet og at barnevernvakta ikke ble fakturert i tide og hvordan ble dette fulgt opp?
3. Hvilken intern kommunikasjon var det i 2020 om den manglende oppfølgingen av samarbeidsavtalene og merforbruket i barnevernvakta og hvordan ble disse forholdene fulgt opp?
4. Hvilken kommunikasjon var det mellom barnevernleder, kommunalsjef for oppvekst, rådmannen og økonomistaben om behov for økte ressurser, mer støtte eller lignende med sikte på å avhjelpe situasjonen for barnevernleder?

¹ Forvaltningsrevisjonsrapport 3-2021 Oppfølging av samarbeidsavtalene om Gjøvikregionen barnevernvakt.

1.3 TIDSLINJE

1.4 GJENNOMFØRING AV UNDERSØKELSEN

Undersøkelsen er ikke en revisjon, men er gjennomført som en kartlegging. Revisjonen har derfor ikke utledet revisjonskriterier eller foretatt vurderinger.

1.4.1 TIDSPERIODE

I denne rapporten er hovedvekten lagt på å belyse kommunikasjonen i forbindelse med oppfølgingen etter etablering av barnevernvakta 1.1.18. Kommunikasjonen forut for eller rundt selve etableringen er ikke omtalt. Vi viser i den forbindelse til revisjonsrapporten om barnevernvakta.

Hovedvekten av gjennomgangen er lagt på kommunikasjonen i 2019 og 2020. Dette har sammenheng med at vi har mottatt lite konkret informasjon om kommunikasjonen i 2018.

1.4.2 INNHENTING AV INFORMASJON

I forbindelse med arbeidet med revisjonsrapporten om barnevernvakta sendte vi ut e-poster med spørsmål til kommunedirektørene i samarbeidskommunene Østre Toten, Vestre Toten, Lunner, Gran, Søndre Land og Nordre Land. Vi fikk svar fra alle, med unntak av Søndre Land kommune. Vi har benyttet denne informasjonen for å belyse dialogen med Gjøvik kommune. Vi viser til revisjonsrapporten om barnevernvakta der vi har omtalt innhenting av informasjon fra samarbeidskommunene.

Internt i Gjøvik kommune har vi sendt ut e-poster med spørsmål om kommunikasjon med samarbeidskommunene og internkommunikasjon til følgende informanter:

- ordfører Torvild Sveen
- tidligere rådmann Magnus Mathisen,
- tidligere kommunalsjef oppvekst Anne-Margrethe Lund,
- økonomistaben v/økonomisjef Jan Ove Moen og avdelingsleder budsjett og rapportering Tove Elisabet Holte

- tidligere barnevernsjef Are Andersen,
- tidligere avdelingsleder for barnevernvakta (1.6.18 – 1.3.20) Inger Ellen Ulsaker
- avdelingsleder for barnevernvakta (1.3.20-1.5.21), tidligere assisterende barnevernsjef og nå konstituert barnevernleder Elin Jøraasen.

Tidligere barnevernsjef har vært kontaktet pr telefon og fått tilsendt spørsmål på e-post, men har ikke besvart e-posten. Vi har fått svar fra alle de øvrige. Økonomisjefen har svart på vegne av økonomistaben. Konstituert barnevernleder Elin Jøraasen har samarbeidet om svarene med Inger Ellen Ulsaker.

I e-postene har vi bedt om dokumentasjon i form av e-poster og møtereferater som viser hvem som har deltatt i kommunikasjonen, i den grad det er mulig. Vi har også stilt oppfølgingsspørsmål til noen av informantene. Spørsmålene til informantene i Gjøvik kommune dekker både internkommunikasjonen og kommunikasjonen mot deltakerkommunene.

Samlet sett har vi mottatt i overkant av 100 e-poster og møtereferater fra interne og eksterne informanter. Økonomisjefen har i tillegg sendt oss en oversikt over avholdte møter i 2019 og 2020 som gjelder barnevernet. Av oversikten går det fram stikkord for hva som var tema og hvem som deltok på møtene.

Utkast til rapport er sendt tidligere rådmann, tidligere kommunalsjef for oppvekst, økonomisjefen, konstituert leder for Gjøvik – land barnevern (tidligere avdelingsleder barnevernvakta/ass. Barnevernsjef) for kommentarer og rettelser. Vi har fått svar fra alle og innspill til rettelser og kommentarer har ført til enkelte endringer i rapporten. Tidligere barnevernsjef har også fått tilsendt utkast til rapport og anledning til å kommentere innholdet. Han har gitt tilbakemelding på SMS om at han ikke ønsker å gjøre det.

1.4.3 RELEVANS OG PÅLITELIGHET

Relevans og pålitelighet er knyttet til om den informasjonen vi har innhentet gir et tilstrekkelig, riktig og balansert bilde av kommunikasjonen som skjedde i forbindelse med oppfølging av samarbeidsavtalen og økonomiske forhold i barnevernvakta den aktuelle perioden.

Den største svakheten når det gjelder balanse i framstillingen er at barnevernsjefen har valgt å ikke svare på våre spørsmål. Hans perspektiv har derfor ikke kommet fram i rapporten (utover den informasjonen vi fikk i forbindelse med arbeidet med revisjonsrapporten om barnevernvakta).

Det er ikke pålagt å journalføre interne dokumenter og noe av kommunikasjonen har foregått muntlig uten at det er skrevet referater. Vi har i denne rapporten derfor måttet basert oss på informasjon som den enkelte informant har valgt å dele med oss i form av e-poster, møtereferater og ved å svare på våre spørsmål. Den informasjonen vi har mottatt kan dermed ikke påstås å gi et fullstendig bilde av den kommunikasjonen som har foregått.

Samlet sett vurderer vi at vi har tilstrekkelig informasjon til at det gir et rimelig bilde av den kommunikasjonen som har funnet sted. Vi kan likevel ikke utelukke at vesentlig informasjon ikke har kommet med. Som et ledd i kvalitetssikringen av rapporten har tidligere barnevernsjef og de som har bidratt med informasjon fått utkast til rapport og blitt gitt anledning til å korrigere eller komme med ny informasjon. Mottatte kommentarer er hensyntatt i endelig rapport.

2 DIALOGEN MED SAMARBEIDSKOMMUNENE

2.1 INNLEDNING

Bakgrunnen for gjennomgangen i dette kapitlet er konklusjonene i revisjonsrapporten om oppfølging av samarbeidsavtalen om Gjøvikregionen barnevernvakt. I rapporten ble det konkludert med at samarbeidsavtalen som ble inngått med virkning fra 1.1.2018 ikke var fulgt opp. Det var ikke inngått gyldige og omforente avtaler (Lunner og Gran), det manglet budsjetter, samarbeidskommunene ble ikke informert om kostnadsendringer, det ble ikke fakturert etter avtalen, samarbeidsmøter ble ikke avholdt.

Vi har nedenfor forsøkt å svare på spørsmålet: *Hvilken kommunikasjon var det mellom samarbeidskommunene og Gjøvik kommune, hvem internt i Gjøvik var involvert i kommunikasjonen og når ble det kjent for kommunalsjef og rådmann at samarbeidsavtalen om barnevernvakta ikke var fulgt opp?*

Vi har innhentet informasjon fra tidligere kommunalsjef for oppvekst, tidligere rådmann, økonomistaben v/økonomisjefen og tidligere avdelingsleder for barnevernvakta om deres kommunikasjon med samarbeidskommunene. Tidligere rådmann og kommunalsjef for oppvekst er også spurt om når og hvordan de ble informert om at deler av samarbeidsavtalen for barnevernvakta ikke hadde blitt fulgt opp. Den interne oppfølgingen av dette er i hovedsak omtalt i kapittel 3, men det står også litt om oppfølging i dette kapitlet.

Vi har i forbindelse med revisjonsrapporten om barnevernvakta mottatt en rekke e-poster fra samarbeidskommunene som viser deres kommunikasjon med vertskommunen Gjøvik. I tillegg har vi også mottatt noen e-poster fra informantene fra Gjøvik kommune. For å unngå at framstillingen nedenfor blir for detaljert og omstendelig har vi valgt å omtale denne dokumentasjonen nærmere i vedlegg V.2.

2.2 HENVENDELSER FRA SAMARBEIDSKOMMUNENE.

Det var mange henvendelser fra samarbeidskommunene i 2019 og 2020 som gjaldt manglende fakturaer, spørsmål til fakturagrunnlaget, at det ikke forelå signert samarbeidsavtale (Lunner og Gran) avtale og manglende oppfølging av samarbeidsavtalen om barnevernvakta. De fleste henvendelsene kom fra Lunner og Gran. Men vi har også e-poster fra Østre Toten, Søndre Land og Nordre Land.

Vi har fått opplyst fra Lunner og Gran at de etterlyste gyldige avtaler også i 2018.

I vedlegg V.2 har vi kommentert dokumentasjon i form av e-poster og møtereferater nærmere. Vedlegg V.2.1 viser e-poster fra 2019, V.2.2 viser e-poster fra 2020 og V.2.3 henviser til referater fra samarbeidsmøter høsten 2020. Det var tre samarbeidsmøter høsten 2020. Det var ingen samarbeidsmøter i 2018 eller 2019.

2.3 HVEM VAR INVOLVERT I DIALOGEN MED SAMARBEIDSKOMMUNENE?

2.3.1 LUNNER OG GRAN 2019

En rekke henvendelsene på e-post fra Lunner kommune i 2019 er sendt fra barnevernsjefen til barnevernsjefen i Gjøvik. Henvendelsene gjaldt i hovedsak fakturering.

Flere formelle henvendelser fra Gran kommune ved kommunalsjef for Familie og velferd sendt til Gjøvik kommunes postmottak i 2019 ble journalført på barnevernsjefen som saksbehandler. Henvendelsene gjaldt etterlysning av signert avtale, faktura og oppfølging av samarbeidsavtale. Disse henvendelsene er ikke registrert besvart.

Det var først da kommunalsjef for Familie og velferd i Gran kommune kontaktet henne på telefon i desember 2019 at tidligere kommunalsjef for Oppvekst ble gjort oppmerksom på disse henvendelsene og at samarbeidsavtalene ikke var fulgt opp. I en e-post fra kommunalsjef i Gran kommune 19.12.19 ble historien oppsummert. Tidligere kommunalsjef for oppvekst opplyste til revisjonen at hun ikke var kjent med hvor ille situasjonen var, til tross for at hun hadde hatt jevnlig møter med barnevernsjefen fra 2018 til januar 2021. Hun sier at henvendelsen fra Gran kommune i desember 2019 ble hennes inngang til opprydding og oppfølging av saken om barnevernvakta.

Tidligere avdelingsleder for barnevernvakta har opplyst til revisjonen at hun fikk forespørsel fra Gran og Lunner kommuner gjentatte ganger om at det ikke var noen samarbeidsavtale med Gjøvik kommune om barnevernvakta, samt at det ikke var mottatt faktura for årene 2018 og 2019. Hun opplyser at hun formidlet dette i e-post og muntlig til ass. barnevernsjef og barnevernsjef. Hun foreslo for barnevernsjefen at hun kunne bistå i dette arbeidet for å få det på plass. Barnevernsjefen formidlet til henne at det var hans ansvar og at han skulle få det på plass.

2.3.2 RÅDMANNENS KONTAKT MED SAMARBEIDSKOMMUNENE

Tidligere rådmann i Gjøvik kommune svarte til revisjonen at det var etter årsskiftet 2019/2020 at han ble oppmerksom på den manglende oppfølgingen av samarbeidsavtalen. Tidligere rådmann hadde riktignok hatt kontakt med flere av samarbeidskommunene tidligere, men disse kontaktene hadde i liten grad handlet om manglende oppfølging av barnevernvakta.

Rådmannen i Gjøvik fikk en henvendelse fra rådmannen i Søndre Land i februar 2019 om manglende faktura for 2018. Av korrespondansen går det fram at han oppfattet forsinkelsen som en engangshendelse og stolte på at barnevernsjefen ville få ut fakturaene for 2018 slik han hadde lovet.

Tidligere rådmann viser også til at rådmennene i Østre Toten og Vestre Toten tok kontakt med han i desember 2019 om en utvidelse av barnevernvaktavtalen til også å gjelde på kveldstid. Økonomien eller oppfølgingen av avtalen om barnevernvakta var ikke nevnt som en utfordring i den kontakten. Det ble imidlertid uttrykt ønske om å evaluere avtalen.

Tidligere rådmann deltok også på samarbeidsmøter i Gjøvik-Land barnevern. Gjennom samarbeidsmøtene hadde han jevnlig kontakt med rådmennene i Land-kommunene, men der var det Gjøvik-Land barnevern og særlig fordelingsmodellen i dette samarbeidet som var tema, og ikke barnevernvakta. Tidligere rådmann i Nordre Land sendte en bekymringsmelding i mai 2019 om samarbeidet. Bekymringsmeldingen nevner manglende fakturering av barnevernvakta, men dreier seg ellers om oppfølgingen av samarbeidet Gjøvik-Land barnevern og fordelingsnøkler. I bekymringsmeldingen vises det til manglende rapportering, oppfølging av internkontroll og drøfting av økonomiske og personellmessige rammer. Sakspapirer og referater fra møter ble etterlyst og det ble vist til at telefoner og e-poster ikke ble besvart. Tidligere rådmann opplyser at bekymringsmeldingen ble fulgt opp overfor kommunalsjef for oppvekst og barnevernsjefen når det gjaldt punktet i e-posten om utilfredsstillende rapportering. Ifølge rådmannen ble barnevernsjefens rapportering innskjerpet og bedret seg etter dette.

Tidligere kommunalsjef for oppvekst deltok ikke i samarbeidsmøtene om Gjøvik-Land barnevern². Hun ble orientert av rådmannen om henvendelsen fra Nordre Land og opplyser til revisjonen at hun tok dette opp med barnevernsjef.

2.3.3 HENVENDELSER VÅREN 2020

Etter at det i februar 2020 ble sendt ut fakturaer for 2019 kom det henvendelser fra Lunner, Gran og Østre Toten med etterlysning av fakturagrunnlaget og forklaring på fakturaene. De første av disse henvendelsene gikk til barnevernsjefen og til økonomistaben i Gjøvik kommune. I april 2020 skrev kommunalsjef for Familie og velferd i Gran igjen et brev til Gjøvik kommune der hun blant annet reagerte på mottatt faktura. Dette brevet er stilet til postmottaket og journalført på tidligere barnevernsjef. Brevet er ikke besvart. I mai 2020 sendte rådmannen i Gran en e-post til rådmannen i Gjøvik der han viste til manglende avtale, feil faktura mv og ønsket at rådmannen i Gjøvik skulle undersøke dette. Vi viser også til en e-post fra kommunalsjef i Østre Toten kommune til kommunalsjef for oppvekst 12.6.20 der hun ønsket at det skulle innkalles til møte om det økonomiske underlaget og oppfølging av avtalen. (Se vedlegg V.2.2).

Tidligere rådmann viser blant annet til e-posten fra rådmannen i Gran som gjorde han oppmerksom på at barnevernvakta fortsatt ikke var fulgt opp til tross for kontakt på lavere nivå. Rådmannen tok opp dette med kommunalsjef oppvekst og barnevernsjef og ga beskjed om umiddelbar opprydding, da han gjennom e-post ble gjort oppmerksom på at saken fortsatt ikke var avklart. Den interne oppfølgingen er omtalt i kapittel 3.

2.3.4 OPPFØLGING AV SAMARBEIDSKOMMUNENE SOMMER / HØST 2020

Tidligere kommunalsjef for oppvekst tok initiativ til å rydde opp i det formelle grunnlaget for samarbeidsavtalen med Lunner og Gran i sak til kommunestyret 20.2.20. Hun opplyste til revisjonen at hun tok over kommunikasjonen med deltakerkommunene fra sommer/høst 2020. På forsommeren 2020 bestemte rådmannen at samarbeidskommunene skulle få ettergitt fakturaene og bli fakturert i henhold til fremlagt budsjett i sakene om opprettelse av barnevernvakta i 2017. Kommunalsjefen tok initiativ til tre samarbeidsmøter i barnevernvakta høsten 2020. Dette resulterte i enighet om ny avtale for barnevernvakta gjeldende fra 2021. Dette er beskrevet i revisjonsrapporten om barnevernvakta.

² I henhold til vedtatt samarbeidsavtale for Gjøvik og Land barnevern fra 2018 utgjorde rådmennene samarbeidsrådet. I ny avtale fra 2020 utgjør rådmenn/kommunedirektører og/eller kommunalsjefer samarbeidsrådet.

3 GJENNOMGANG AV INTERNKOMMUNIKASJONEN

3.1 INNLEDNING

Vi konkluderte i revisjonsrapporten om barnevernvakta med at manglende budsjetter og oppfølging av kostnadene i barnevernvakta har ført til de budsjettmessige konsekvensene for Gjøvik kommune. Hvis det hadde vært tilstrekkelig oppfølging kunne kostnadsøkningen i barnevernet vært oppdaget på et tidligere tidspunkt, slik at tiltak kunne gjennomføres for å redusere kostnadene eller behov for økt budsjett kunne ha vært lagt fram for samarbeidskommunene.

I dette kapitlet har vi forsøkt å kartlegge den interne kommunikasjonen i Gjøvik kommune relatert til oppfølging av økonomi og samarbeidsavtaler.

Vi har forsøkt å svare på følgende spørsmål:

- 1) *Hvilken intern kommunikasjon var det i 2019 om de manglende budsjettene og faktureringen, når ble det kjent for kommunalsjef oppvekst og rådmannen at budsjetter manglet og at barnevernvakta ikke ble fakturert i tide og hvordan ble dette fulgt opp?*
- 2) *Hvilken intern kommunikasjon var det i 2020 om den manglende oppfølgingen av samarbeidsavtalene og merforbruket i barnevernvakta og hvordan ble disse forholdene fulgt opp?*
- 3) *Hvilken kommunikasjon var det mellom barnevernleder, kommunalsjef oppvekst, rådmannen og økonomistaben om behov for økte ressurser, mer støtte eller lignende med sikte på å avhjelpe situasjonen for barnevernleder?*

Barnevernvakta er et eget vertskommunesamarbeid som inngår i Gjøvik-Land barnevern. Mye av den interne kommunikasjonen vi har kartlagt dreier seg om fakturering, budsjettering, økonomistyring mv i barneverntjenesten som helhet og barnevernvakta har ikke alltid vært et særskilt tema i denne kommunikasjonen.

3.2 INTERN KOMMUNIKASJON I 2019

Vi viser til vedlegg V.3.1 der vi har gått gjennom og kommentert e-poster og møtoreferater vi har fått tilgang til som gjelder den interne kommunikasjonen i 2019.

3.2.1 DELEGERING INTERNT I BARNEVERNET

Barnevernssjefen er enhetsleder for Gjøvik-Land barneverntjeneste og stillingen innebærer personalansvar, driftsansvar og økonomiansvar. Vi har fått opplyst av tidligere avdelingsleder for barnevernvakta at barnevernssjefen i liten grad delegerte oppgaver knyttet til budsjettering, fakturering eller økonomioppfølging til henne. I perioden 2018-2020 hadde hun ansvar for å leie inn vikar ved sykefravær og annet fravær og lage hjelpeturnus, men hadde ikke ansvar for grunnturnusen. Hun hadde ikke ansvar for eller innsikt i budsjettet, budsjettoppfølging eller rapportering. Når det gjelder fakturering har hun kun laget oversikt over utrykninger i barnevernvakta som ble sendt til barnevernssjefen som grunnlag for fakturering.

På spørsmål om hun deltok i diskusjon om oppgavefordelingen i barnevernet svarer hun at hun hadde et ønske om å få mer ansvar for økonomi og grunnturnus for barnevernvakta, og at hun har formidlet til barnevernsjef at det har vært utfordrende å sitte med ansvar for vikarinleie når hun ikke hadde innsyn i budsjett og økonomi. Hun svarer at hun også har ytret ønske om evaluering av grunnturnus for barnevernvakta da det var behov for justeringer. Dette fikk hun ikke mulighet til da barnevernsjef formidlet at dette var hans ansvar.

3.2.2 HVEM VAR KJENT MED DEN MANGLENDE BUDSJETTERINGEN?

I budsjetttramma for sektor Oppvekst ligger Gjøvik kommunes andel av kostnadene for barneverntjenesten (inkludert barnevernvakta). Dette budsjettet var i perioden 2018-2020 basert på erfaringstall (fra før sammenslåingen av barneverntjenestene og oppretting av barnevernvakta).

Etter etablering av Gjøvik-Land barneverntjeneste 1.6.18 ble det opprettet et eget ansvarsområde for regionalt barnevern (sektor 78). Herunder ble det etablert et eget ansvarsområde for barnevernvakta (78390). Her ble inntekter og utgifter vedr barnevernet regnskapsført, men det ble ikke utarbeidet detaljbudsjett for regionalt barnevern totalt (sektor 78) eller for barnevernvakta for årene 2018-2020. Økonomisjefen skriver til revisjonen at detaljbudsjettet etter ordinære rutiner skal legges inn i Framsikt og deretter importeres til økonomisystemet Visma. Dette ble ikke fullstendig gjennomført før budsjettåret 2021.

Begrunnelsen som barnevernsjefen ga oss i forbindelse med arbeidet med revisjonsrapporten om barnevernvakta var at det ikke var mulig å utarbeide budsjett for barnevernet totalt eller for barnevernvakta fordi det ikke var enighet om fordelingsnøkler. Økonomisjefen opplyser til revisjonen at det likevel kunne vært mulig å utarbeide et detaljbudsjett for utgiftssiden og at det har vært gjentatte purringer og mye kommunikasjon med barnevernsjefen fra januar 2019 for å få dette på plass.

Ifølge økonomisjefen ble det løpende, på flere måter (personlig kontakt, epost og møter) og til alle ansvarlige, gitt tilbakemelding på at det ikke var utarbeidet budsjett. Kommunikasjonen har ifølge økonomisjefen vært omfattende både muntlig og skriftlig og vært tatt opp også i forbindelse med kommunikasjon om fordelingsnøkkel og fakturering og vært etterlyst sammen med manglende samarbeidsavtaler. Økonomisjefen viser til e-poster som bekrefter at det er etterspurt avtaler og budsjett og konkret til et møte 26.3.19 med barnevernsjef og kommunalsjef for oppvekst hvor det ble oppfordret til at detaljbudsjett settes opp med gjeldende fordelingsnøkkel. Dette møtet og annen dokumentasjon av kommunikasjonen har vi kommentert i vedlegg V.3.1.

I utkast til rapport skrev vi at både kommunalsjef for oppvekst og rådmannen hele tiden hadde vært informert om at det ikke var budsjett for barnevernet og barnevernvakta. Tidligere rådmann kommenterer til revisjonen at dette ikke er korrekt. Han skriver følgende i sin tilbakemelding: «Våren 2019 fikk jeg en etterlysning av en faktura, som jeg etter dialog med barnevernsjef besvarte at skulle leveres raskt. Dvs jeg fikk inntrykk av at dette kun var en forsinket faktura og som det ble ordnet opp i. Møter jeg deltok i våren 2019 handlet kun om fordelingsmodell. Jeg fikk i en e-post høsten 2019 informasjon om manglende budsjett for barnevernet. E-posten nevnte ikke barnevernvakt, men den hadde en skisse til hvordan budsjetteringen for barnevernet skulle løses, og jeg forventet da at det ble løst ihht dette. Det var først våren 2020 at jeg fikk informasjon om at dette ikke var gjort. Jeg synes derfor det er feil når revisjonen hevder at rådmannen «hele tiden» har vært kjent med manglende budsjetter for barnevernet.» Den nevnte e-posten er en e-post fra 7.10.19 fra avdelingsleder budsjett og rapportering som han mener angir hvordan budsjettet kunne settes opp, og han forventet på det tidspunktet at det ble gjort. (E-posten er omtalt i vedlegg V3.1).

3.2.3 HVEM VAR INVOLVERT I KOMMUNIKASJONEN OM AVREGNING OG FAKTURERING?

Arbeidsdelingen mellom økonomistab og barnevernet når det gjelder fakturering er slik at økonomistab utarbeider avregning, mens barnevern er ansvarlig for kvalitetssikring og fysisk sende grunnlaget til fakturering.

Det går frem av den informasjonen vi har fått (hovedsakelig fra økonomi) at det var mye kommunikasjon i 2019 mellom barnevernsjefen og økonomi om regnskapsføring og avregning for barnevernvakta for regnskapsåret 2018. Vi har fått eksempler på e-postkommunikasjon som vi har vist til i vedlegg V.3.1. Vi har også fått en oversikt fra økonomi som viser at det har vært en rekke møter mellom økonomistaben og barnevernsjefen i den perioden vi har sett på.

Som vi har vist til i kapittel 2.3 hadde rådmannen og barnevernsjefen fått henvendelse fra henholdsvis Søndre Land og Lunner i starten av februar med spørsmål om faktura for 2018. Barnevernsjefen og rådmannen hadde gitt tilbakemelding om at fakturering skulle skje «i løpet av uka». Interne e-poster fra avdelingsleder budsjett og rapportering fra februar 2019 viser imidlertid at regnskapsføringen for barnevernvakta ikke var i orden på dette tidspunktet, så det var ikke klart for fakturering. Avdelingsleder etterlyste også signerte versjoner av samarbeidsavtalene for de ulike ordningene i barnevernet. Disse avtalene var nødvendige for å kunne fordele kostnadene riktig på kommunene. Flere av e-postene fra avdelingsleder budsjett og rapportering gikk til både barnevernsjefen, kommunalsjef for oppvekst og rådmannen.

Avdelingsleder for budsjett og rapportering har i sitt svar til revisjonen på utkast til rapport kommentert at hun personlig var på rådmannens kontor og etterlyste samarbeidsavtalen for barnevernvakta i forbindelse med avregningen for 2018.

Ut fra informasjon om møter og e-poster (jf. vedlegg V.3.1) går det fram at kommunalsjef oppvekst og rådmannen har vært involvert i kommunikasjonen rundt at det manglet avtaler for barnevernvakta (for Gran og Lunner) og problemene med avregning og fakturering vinter/vår 2019. Rådmannen presiserer til revisjonen at han har vært involvert i «mindre grad». Denne informasjonen har kommet fra økonomistaben i en rekke e-poster og i forbindelse med møter. Økonomistab leverte også en avviksmelding til barnevernet om manglende fakturering i mai 2019.

Vi vil spesielt nevne et møte som fant sted 26.3.19 med deltakelse fra blant andre økonomisjef, barnevernsjef og kommunalsjef for oppvekst. Av referatet fra dette møtet går det fram at fakturering skulle skje snarest, at barnevernsjefen skulle sende gyldig samarbeidsavtale for barnevernvakta til økonomistaben og det ble oppfordret til at detaljbudsjett skulle settes opp med gjeldende fordelingsnøkkel.

3.2.4 HVORDAN BLE DEN MANGLENDE FAKTURERINGEN OG ØKONOMIEN I BARNEVERNVAKTA FULGT OPP I 2019?

Tidligere kommunalsjef for oppvekst opplyser til revisjonen at hun hadde jevnlig månedlige møter med barnevernsjefen. Etter møtet 26.3.19 hadde hun umiddelbart et møte med han, der det ble gjort en grundig gjennomgang av forholdene. Han skulle rydde opp, men etter hvert forstod hun at det ikke skjedde. Vi har fått referat fra et møte barnevernsjefen 16.12.19. Bakgrunnen for dette møtet er at kommunalsjef oppvekst var gjort kjent med blant annet tilbakemelding fra kommunedirektøren i Nordre Land (omtalt tidligere) og det vises blant annet til at regnskap for barnevernvakta ikke var levert. På møtet oppsummeres at barnevernsjefen skal starte

med månedlige møter sammen med sine avdelingsledere for å få bedre oversikt over eventuelle avvik og å skape rom for mer dialog. Videre skulle det innføres en mer detaljert rapportering til 1. og 2. tertial. Kommunalsjef og barnevernsjef skulle fortsette med månedlige statusmøter.

Til tross for kommunalsjefens jevnlige møter med barnevernsjefen i 2019, foreligger det ingen informasjon som tyder på at barnevernsjefen foretok seg noe i 2019 for å ordne opp i samarbeidsavtalene og grunnlaget for faktureringen.

Ut fra de e-postene vi har fått (jf. vedlegg V3.1) ser vi at økonomistaben jobbet med avregningen for 2018 utover høsten 2019. Det skjedde ingen fakturering for 2018 før i november 2019, og da bare for Lunner og Gran. I avviksmeldingen som vi har vist til i vedlegget går det fram at Gjøvik-Land barnevern heller ikke var fakturert for 2018. Fakturering av Gjøvik – Land barnevern skjedde ifølge opplysninger fra økonomisjefen 15.5.2019.

3.3 INTERNKOMMUNIKASJONEN I 2020

3.3.1 HVORDAN BLE HENVENDELSENE FRA SAMARBEIDSKOMMUNENE FULGT OPP?

Vi viser til omtale i kapittel 2.3.3 om henvendelser fra samarbeidskommunene vinteren og våren 2020 om fakturaer og oppfølging av samarbeidsavtalen. De første henvendelsene gikk til barnevernsjefen og økonomistaben. I mai 2020 ble kommunikasjonen løftet opp på kommunalsjef og rådmannsnivå. 7.5.20 sendte rådmannen i Gran en e-post til rådmannen i Gjøvik der han viste til manglende avtale, feil faktura mv og ønsket at rådmannen i Gjøvik skulle undersøke dette. Vi viser også til en e-post fra kommunalsjef i Østre Toten kommune til kommunalsjef for oppvekst 12.6.20 der hun ønsket at det skulle innkalles til møte om det økonomiske underlaget og oppfølging av avtalen.

Samme dag som han fikk henvendelsen fra Gran kommune sier tidligere rådmann at han ba kommunalsjef for oppvekst og barnevernsjefen om å følge opp henvendelsen, og fikk beskjed av barnevernsjef om at det skulle tas opp i styringsrådet for barnevernvakta.

Kommunalsjef for oppvekst var også i kontakt med samarbeidskommunene og hun formidlet at det økonomiske underlaget og avtalen skulle gjennomgås.

Det går frem av en e-post til rådmannen og økonomisjefen i 16. juni 2020 at kommunalsjef for oppvekst ønsket at det skulle kalles inn til samarbeidsmøte. Barnevernsjefen hadde imidlertid problemer med å framskaffe det økonomiske underlaget for avtalen og møter hadde blitt avlyst på grunn av dette. Kommunalsjefen skrev til rådmannen og økonomisjefen at hun måtte kunne svare opp dette. Økonomisjefen viste i svar til kommunalsjefen (med kopi til rådmannen) til en rekke forhold som fremdeles ikke var i orden i barnevernvakta og som barnevernsjefen skulle ha ryddet opp i. Dette gjaldt blant annet at gyldig samarbeidsavtale fremdeles ikke var framskaffet. Dagen etter sendte rådmannen en e-post til kommunalsjef oppvekst med kopi til økonomisjefen der han skrev at dette må det ryddes opp i umiddelbart. «Vi kan ikke ha drift som vi ikke får betalt for. Avtaler må på plass og oppgjør, fakturaer og innbetalinger må komme ajour nå.» (Se vedlegg V.3.2).

Kommunalsjefen og barnevernsjefen hadde 18.6.20 et ryddemøte der det ble satt opp en rekke tiltak som skulle gjennomføres. Det ble blant annet satt frist til 1.7 for underskriving av samarbeidsavtale og til 15.7.20 for fakturering. Ansvarlig for disse tiltakene var barnevernsjefen. Underskrevet samarbeidsavtale kom likevel ikke på plass før i oktober 2020. Fakturering skjedde i oktober 2020. Revisjonen antar at siden det økonomiske underlaget fremdeles var uavklart var fristen 15.7 ikke realistisk.

Kommunalsjef for oppvekst sendte 1.7.20 ut innkalling til samarbeidsmøte og det ble deretter satt i gang et arbeid med grunnlaget for fakturering og nye avtaler.

3.3.2 HVORDAN BLE ØKONOMIEN I BARNEVERNVAKTA FULGT OPP?

I revisjonsrapporten om barnevernvakta konkluderte vi med at økonomien i barnevernvakta ikke hadde blitt fulgt opp. Manglende oversikt og oppfølging av økonomien førte til at det ikke ble meldt fra om økte kostnader til samarbeidskommunene, det ble ikke vurdert tiltak for å redusere kostnadene og ikke utarbeidet realistiske budsjetter.

Problemet med oppfølging av økonomi i barnevernet var ifølge tidligere kommunalsjef for oppvekst manglende budsjett for Gjøvik og Land barnevern. Hun viser til at det var en for rask etablering av Gjøvik og Land barnevern. Når det i tillegg, gjennom 2,5 år, ikke var enighet om fordelingsnøkkel økonomi, ble det nærmest håpløst å kunne ha en oversikt. Som vi har omtalt tidligere deltok ikke kommunalsjef oppvekst i møtene i samarbeidsrådet for Gjøvik-Land barnevern der fordelingsnøkler for dette samarbeidet ble diskutert

Tidligere kommunalsjef for oppvekst opplyser til revisjonen at hun ikke var involvert i forbindelse med beslutningene om bemanning mv som ble tatt i barnevernet, og som bidro til kostnadsøkningen i barnevernvakta. Hun skriver til revisjonen at barnevernsjef er ansvarlig, og kommunalsjef måtte ta utgangspunkt i at han skjøttet dette ansvaret. Hun viser til at sektor oppvekst er stor. Det er tjenesteleidere med sine virksomhetsledere som har ansvar for bemanning. Dette har også sammenheng med faglig kompetanse. For henne ville det vært svært krevende å komme med innspill til faglig forsvarlig bemanning på fagområder hun ikke har utdanning.

Ifølge kommunalsjef for oppvekst ble barnevernsjefen fulgt opp med både egne møter og møter i ledergruppe oppvekst der økonomirapportering var på dagsorden. Etter at Gjøvik kommune innførte månedsrapportering økonomi, hadde hun egne månedlige møter med barnevernsjef.

Økonomisjefen har i sitt svar på utkast til rapport kommentert dette avsnittet og vist til at det ikke ligger noe i månedsrapportene om det. Han viser til at det senest i sektorens rapportering for april 2020 står følgende: *«Virksomhetene og tjenestene har jobbet grundig med oppfølging av og forståelse for sitt økonomiske resultat så langt. Det er samarbeidet tett med aktuelle økonomirådgivere/controllers.»*

Tidligere kommunalsjef for oppvekst har opplyst at hun kjente en sterk uro for økonomi og økonomisk styring og at hun og ledergruppa kjente seg utrygge på råd som ble gitt. Dette er meddelt rådmannen i en medarbeidersamtale fra 2020. I etterkant av samtalen, 5.5.20 sendte hun en e-post til rådmannen der hun viste til at var viktig for henne å være sikker på grunnlaget for økonomien, og at hun innimellom opplevde at grunnlaget for kontroll ikke var godt nok. Hun skrev videre at hun var bekymret og at hun opplevde at økonomien knyttet til barnevern var usikker. Hun opplyser til revisjonen at hun meldte flere ganger fra om at hun opplevde grunnlaget

for økonomistyring som usikkert og krevende, men sier hun opplevde ikke å bli hørt. Hun sier at hun fikk beskjed fra sin sjef om at hun ikke måtte skyve ansvar over på økonomiavdelingen. Hun opplevde ikke at blant annet punkter fra kommunens egen internrevisjon knyttet til merforbruk på Gjøvik Læringscenter, ble tatt tak i.

Tidligere rådmann opplyser til revisjonen at budsjettoppfølgingen i barnevernet ble drøftet med kommunalsjef for oppvekst i forbindelse med alle tertial- og årsrapporteringer. Han opplyser at han i tillegg hadde barnevern som tema i medarbeidersamtaler med kommunalsjef oppvekst. Barnevernsjef ble fulgt opp av kommunalsjef oppvekst, men i forbindelse med samarbeidsmøter mellom rådmenn i Gjøvik og Land barnevern hvor barnevernsjef var sekretær, hadde rådmannen dialog med barnevernsjef (og økonomisjef) hvor særlig fordelingsmodell ble drøftet.

Tidligere kommunalsjef for oppvekst har i svaret på utkastet til rapport kommentert at økonomi for barnevernet ikke var en særskilt del av møter knyttet til tertial- og årsrapport. På disse møtene ble hele oppvekst med alle tjenester diskutert og vurdert. Hun skriver at på disse møtene uttrykte hun også frustrasjon over manglende grunnlag for budsjett for Gjøvik og Land barnevern. Hun har også kommentert at det var først på en innkalt samtale 20.10.20 at barnevernvakt og økonomi var spesifikt tema med henne og på en medarbeidersamtale som grunnlag for lederavtale 04.02.21. Hun skriver at ellers var det ingen særskilt oppfølging av henne. Hun skriver også at som forberedelse til årlig medarbeidersamtale inngikk et punkt om utfordringer. Til samtalen i 2021 hadde hun med ROS analysen som de hadde gjennomført i sektor oppvekst.

Det går ellers fram av den tilbakemeldingen vi har fått at kommunalsjef for oppvekst har fulgt opp barnevernsjefen høsten 2020 der tema var manglende overholdelse av tidsfrister og oppfølging av oppgaver. Rådmannen fulgte opp kommunalsjef oppvekst, og senere barnevernsjefen gjennom egne møter høsten 2020 og våren 2021. Vi har ikke undersøkt denne oppfølgingen nærmere.

3.3.3 NÅR BLE MERFORBRUKET I BARNEVERNVAKTA KJENT?

Slik revisjonen har oppfattet det førte manglende budsjetter for barnevernet, herunder barnevernvakta, manglende avklaring rundt avtaler og fordelingsnøkler og manglende oppfølging til at verken barnevernsjefen, kommunalsjef for oppvekst, rådmannen eller økonomistaben hadde oversikt over økonomien i barnevernvakta og konsekvensene for kommunens økonomi før i oktober 2020.

Etter at det ble bestemt hvordan utgiftene skulle fordeles mellom kommunene sommer/høst 2020 utarbeidet økonomistaben 1.10.20 en korrigerert avregning for årene 2018, 2019 og delvis for 2020. Denne avregningen var utgangspunkt for å kunne beregne Gjøvik kommunes andel av utgiftene og merforbruket. I en e-post fra avdelingsleder budsjett og rapportering 1.10.20 går det fram at merforbruket for 2018 og 2019 er beregnet til ca 4,2 mill. kroner, men siden det ikke er noe budsjett for de ulike ordningene i barnevernet for 2020 er det vanskelig å anslå hvilken effekt det har på avviket for barnevern for 2020.

Økonomisjefen videreformidlet en avviksprøgnose til formannskapet 14.10.20 i forbindelse med månedsrapporteringen.

Vi har spurt ordfører om når han fikk informasjon om merforbruket i barnevernvakta. Han viser til at han hadde en samtale med rådmannen 28. september 2020 der de gikk gjennom en del av det forestående arbeidet, og der han hadde notert seg at barnevernsavtale skulle komme til behandling denne måneden. Han fikk ikke da noe

informasjon om det som kom senere. Kvelden før formannskapets møte 14.10.20 fikk formannskapets medlemmer tilsendt en e-post fra rådmannen med et regneark som viste kostnadsutviklingen i barnevernet de siste årene. Det ble opplyst at tallene fra 2018 og 2019 ikke inkluderte barnevernvakt og fosterhjemstilsyn som for Gjøviks vedkommende utgjorde 4,5 mill. kroner i 2018 og 4,9 mill. kroner i 2019. Som følge av orienteringen om overforbruket på møtet ba ordfører om at det skulle fremmes en sak for formannskapet. Denne saken kom opp 28.10.20.

I etterkant av formannskapsmøte 14.10.20 ble det jobbet ytterligere med økonomi for barnevernvakta for å fremme sak til formannskapet. Kommunalsjef oppvekst ba i e-post av 21.10.20 om bistand fra økonomistaben til å finne et estimat på merforbruket i barnevernvakta som følge av oppdraget fra rådmannen om å lage grunnlag for en sak. Avdelingsleder budsjett og rapportering svarer til kommunalsjef oppvekst med kopi til barnevernleder, økonomisjef og rådmannen at det ikke var enkelt å gi et riktig svar på dette siden det ikke forelå et detaljert budsjett pr ordning i Gjøvik kommune. Det forelå heller ikke et korrekt budsjett for regionalt barnevern for 2020. Avdelingsleder skrev at det er svært krevende å ha en god oversikt over økonomien i barnevernet i og med at det ikke forelå et budsjett for hver av de tre vertskommuneordningene i barnevernet fordelt pr kommune. Noe av årsaken til dette er at det ikke har vært gyldige samarbeidsavtaler med fordelingsnøkler på hverken Gjøvik – Land barnevern eller barnevernvakta. Dette hadde fra økonomistabens side vært etterspurt helt fra barnevernet ble samlet, det var også etterspurt et budsjett for hver av ordningene.

3.3.4 REAKSJONER FRA ANSATTE I BARNEVERNVAKTA

Som vi har omtalt tidligere var avdelingsleder for barnevernvakta lite involvert i økonomioppfølgingen av barnevernvakta og dermed heller ikke involvert i den interne kommunikasjonen vi har redegjort for.

Den manglende oppfølgingen av samarbeidsavtalene som vi har beskrevet var imidlertid kjent for de ansatte i barnevernvakta og hadde skapt bekymringer i avdelingen. Vi har fått informasjon fra ass. barnevernsjef/avdelingsleder vakt og mottak som 29.10.2020 skrev en e-post til barnevernsjef etter at det hadde vært avdelingsmøte i barnevernvakt og mottak.

Det ble formidlet til barnevernsjefen at de ansatte var kjent med den manglende oppfølgingen. Ass. barnevernsjef viste i e-posten til at hun hadde gitt denne informasjonen til barnevernsjef både skriftlig pr e-post og muntlig og etterspurt om dette er oppgaver som kunne delegeres, men fikk til svar at dette skulle ivaretas av barnevernsjef. Hun viste til at det skaper utrygghet og usikkerhet hvis det er slik at de havner i situasjonen at vakta må nedskaleres fordi det har vært mangel på kontroll og styring. Hun ba om at det gis tilstrekkelig og grundig tilbakemelding/informasjon til barnevernvakta slik at de unngår mistillit, utrygghet og mistrivsel på jobb.

Vi har også blitt informert av daværende ass. barnevernsjef at hun informerte kommunalsjef om sine bekymringer knyttet til drift av blant annet barnevernvakta. Dette var sannsynligvis i november 2020.

3.4 KOMMUNIKASJON OM BEHOV FOR ØKTE RESSURSER, MER STØTTE ELLER LIGNENDE

Det går fram av revisjonsrapporten om barnevernvakta at barnevernsjefen viste til at det var mye som skjedde samtidig i barnevernet og manglende arbeidskapasitet som forklaring på at han ikke fulgte opp samarbeidsavtaler og økonomi. Vi har derfor undersøkt om han har etterspurt mer ressurser, bistand eller lignende for å ivareta sitt ansvar for oppfølging av økonomi og samarbeidsavtaler.

Som vi har omtalt over har tidligere kommunalsjef for oppvekst hevdet at hun har uttrykt sterk bekymring for økonomien generelt i oppvekstsektoren og for barnevernet. Hun har vært bekymret for grunnlaget for økonomistyringen i barnevernet og mener det har vært vanskelig å ha oversikt. Hun har vært kritisk til den støtten hun har fått fra økonomistaben og har ønsket en egen controller i sektor oppvekst. Bekymringene er formidlet til rådmannen gjennom e-poster og i medarbeidersamtaler. Hun viser til at barnevernsjefen har kommunisert til henne at det har vært krevende å lede barnevernet og at dette er knyttet til manglende bistand på økonomiområdet. Hun skriver at ved å avhjelpe styring og oppfølging av økonomi, ville arbeidssituasjonen blitt mye lettere.

Tidligere rådmann skriver til revisjonen at barnevernsjefen ikke informerte han om at han ikke klarte å følge opp barnevernvakta eller barneverntjenesten på en tilstrekkelig måte administrativt/økonomisk. Barnevernsjef ga imidlertid gittuttrykk for at det var svært krevende å gjennomføre sammenslåingen av barneverntjenestene og at den manglende enigheten om fordelingsnøkkel gjorde økonomistyring mer krevende. Rådmannen la merke til at barnevernsjef flere ganger måtte purre på rapportering og også i forbindelse med første års årsregnskap, noe han tok opp med ham. Barnevernsjef har ikke uttrykt behov for ekstra ressurser, støtte eller opplæring i denne perioden. Rådmannen viser til at kommunalsjef oppvekst uttrykte generelt behov for økonomistøtte og opplæring i forbindelse med oppfølging etter budsjettsprekke i Læringscenteret, men at hun ikke uttrykte noe særskilt behov i forhold til barnevernet.

På bakgrunn av mottatte purringer på rapporteringer fra rådmennene i Land-kommunene foreslo tidligere rådmann både for kommunalsjef oppvekst og for barnevernsjef at det ble satt av en egen administrativ ressurs i barnevernet til å forestå rapportering for å avlaste barnevernsjef. Barnevernsjef mente imidlertid at han ikke trengte dette, og at han hadde tilstrekkelig administrative ressurser.

Assisterende barnevernsjef/avdelingsleder barnevernvakta opplyste til revisjonen at hun tilbød seg å ta over noen oppgaver, men barnevernsjefen ønsket ikke dette.

Økonomisjefen opplyser at støtten til barnevernet har vært omfattende med en betydelig ressursbruk og at både barnevernleder og kommunalsjef for oppvekst har fått den støtten de trenger. I en kommentar til utkast til rapport skriver han at det heller kan være manglende gjennomføringsevne, delegering og oppfølging som er problemet. Han viser også til at kommunikasjonen har blitt tydeliggjort i perioden, gjennom en kontaktperson for den generelle økonomioppfølgingen. Det er gjennomført opplæring av både ledere og merkantilt personell. Det har også vært oppfordret til å delegerer mer av økonomiansvaret innad i barnevernet, slik som normalt blir gjort i andre virksomheter i kommunen.

VEDLEGG

V.1 SAMMENDRAG AV REVISJONSRAPPORTEN OM BARNEVERNVAKTA

Gjøvik kommune er vertskommune for samarbeidet om Gjøvikregionen barnevernvakt – etablert 1.1.18. Gjøvik kommune har inngått samarbeidsavtaler med kommunene Østre Toten, Vestre Toten, Søndre Land, Nordre Land, Lunner og Gran.

Formålet med revisjonsprosjektet var å avdekke hva som sviktet i Gjøvik kommunes oppfølging av samarbeidsavtalene om barnevernvakta, og som førte til en merutgift for Gjøvik kommune i 2020.

Revisjonsprosjektet var avgrenset til å gjelde Gjøvik kommunes oppfølging av økonomiske forhold regulert i samarbeidsavtalene for vertskommunesamarbeidet Gjøvikregionen barnevernvakt.

Problemstillingene og revisjonens konklusjoner på hver problemstilling er gjengitt nedenfor.

Problemstilling 1:

Har Gjøvik kommune fulgt opp samarbeidsavtalenes bestemmelser om økonomi og rapportering på en tilfredsstillende måte?

Gjøvik kommune har ikke fulgt opp samarbeidsavtalenes bestemmelser om budsjett, fakturering, rapportering og samarbeidsmøter på en tilfredsstillende måte i perioden 2018 – 2020. Det eksisterte ikke noe fullstendig budsjett for barnevernvakta før i 2021, bestemmelsene om fakturering og rapportering i samarbeidsavtalen er ikke fulgt opp og det har ikke vært avholdt samarbeidsmøter i samsvar med avtalene.

Etter vedtakene om inngåelse av samarbeidene sommeren/høsten 2017 etterlyste samarbeidskommunene Lunner og Gran utfylte og signerte avtaler. Dette kom ikke på plass før høsten 2020. I løpet av perioden 2018 - 2019 har samarbeidskommunene også etterlyst oppfølging av samarbeidsavtalens bestemmelser om budsjett, fakturaer, samarbeidsmøter mv. Disse henvendelsene har i liten grad blitt besvart eller fulgt opp av Gjøvik kommune.

Problemstilling 2:

Hadde Gjøvik kommune rimelig grunn til å frafalle kravene om betaling fra samarbeidskommunene?

Revisjonen mener at kommunedirektørens beslutning om å frafalle betalingskravene for 2018 og 2019 synes rimelig ut fra at de fakturerte kostnadene ved samarbeidet oversteg de budsjettmessige forutsetningene som lå til grunn for kommunestyrenes vedtak ved inngåelse av samarbeidet.

Vesentlige bestemmelser i samarbeidsavtalen er ikke fulgt opp ved at Gjøvik kommune ikke har orientert samarbeidskommunene om økte kostnader i forkant av at fakturaene ble sendt ut eller varslet behov for økt budsjetttramme. Revisjonen mener videre at det ikke er dokumentert at fakturering av kostnadene for 2018 og 2019, som ble foretatt i november 2019 og februar 2020, var i samsvar med det som var avtalt og forutsatt i vedtakene om inngåelse av samarbeidet.

Problemstilling 3:

Har det vært lagt til grunn et realistisk kostnadsgrunnlag (budsjett) for barnevernvakta og har barneverntjenestens økonomistyring/budsjettoppfølging vært tilfredsstillende?

Etter revisjonens vurdering har det ikke vært utarbeidet fullstendige eller realistiske budsjetter for barnevernvakta for årene 2018, 2019 eller 2020. Det har heller ikke vært utarbeidet budsjett for Gjøvik-Land barnevern som barnevernvakta er en del av. Det har ikke vært noen budsjettoppfølging av barnevernvakta i 2018 eller 2019 og økonomistyringen kan dermed ikke sies å ha vært tilfredsstillende.

Revisjonen mener at manglende budsjetter og manglende oversikt og oppfølging av kostnadene i barnevernvakta har ført til de budsjettmessige konsekvensene for Gjøvik kommune. Hvis det hadde vært tilstrekkelig oppfølging kunne kostnadsøkningen i barnevernet vært oppdaget på et tidligere tidspunkt, slik at tiltak kunne gjennomføres for å redusere kostnadene eller behov for økt budsjett kunne ha vært lagt fram for samarbeidskommunene.

Det er utarbeidet fullstendig budsjett for 2021 for både barnevernvakta og Gjøvik – Land barnevern som følge av nye samarbeidsavtaler for begge disse samarbeidene.

Problemstilling 4:

Har barneverntjenesten hatt egnede rutiner for oppfølging av samarbeidsavtalene om barnevernvakta?

Revisjonen kan ikke se at det har eksistert rutiner for oppfølging av samarbeidsavtalene i barnevernvakta fra oppstart i 2018 til og med 2020 som er den perioden vi har sett på.

V.2 DOKUMENTASJON AV DIALOGEN MED SAMARBEIDSKOMMUNENE

V.2.1 DIALOGEN I 2019

Lunner kommune

Barnevernsjefen i Lunner kommune sendte flere e-poster til barnevernsjefen i Gjøvik kommune i perioden januar – april 2019 med etterlysning av faktura og signert avtale.

- Den første e-posten kom 3.1.19 og barnevernsjefen i Gjøvik kommune svarte samme dag at han skulle få effektivert faktura og avtaler til signering neste uke.
- Dette ble imidlertid ikke fulgt opp og førte til flere purringer fra barnevernsjefen i Lunner (e-poster fra 15.1.19 og 5.4.19).
- 23.4.19 svarer barnevernsjefen i Gjøvik på e-posten fra Lunner og beklager at han ikke har svart.

Vi har ikke opplysninger om kommunikasjonen mellom Lunner og Gjøvik før i november 2019. Faktura for 2018 for Lunner og Gran ble sendt ut 29.11.19.

- Det går frem av en e-post av 25.11.19 at det har vært telefonisk kontakt mellom de to barnevernsjefene og det var da snakk om et møte. Barnevernsjefen i Lunner ønsket at alle samarbeidskommunene samt leder for barnevernvakta skulle være med.
- 29.11.19 svarte barnevernsjefen i Gjøvik, med kopi til barnevernsjefen i Gran at det var to forskjellige prosesser med Gran og Lunner og med de andre kommunene, og at han ville kalle inn til et ordinært samarbeidsmøte i januar 2020. I denne e-posten fulgte det med et fakturagrunnlag for 2018. (Det var bare Lunner og Gran som høsten 2019 ble fakturert for 2018). Barnevernsjefen i Lunner svarte samme dag og ba om forklaring på fakturagrunnlaget siden det økonomiske bidraget var økt.
- Det var et møte mellom barnevernsjefene i Gjøvik, Lunner og Gran 11.12.19. Revisjonen antar at det bare var barnevernsjefene i de tre kommunene som deltok.

Gran kommune

Kommunalsjef for Familie og velferd i Gran kommune har skrevet flere formelle brev til Gjøvik kommune:

- Det første brevet vi har er datert 1.2.19 der hun etterlyste avtale til signering og skrev at dette også var etterlyst gjennom 2018. Hun etterlyste også faktura og viste til at vertskommunen ikke hadde tatt initiativ til samarbeidsråd. Hun ba vertskommunen om å rydde opp i disse formalitetene.
- Hun fikk ikke svar på dette brevet og sendte purring 18.10.19. Brevene er stilet til postmottaket i Gjøvik kommune. Vi har spurt postmottaket hvem som fikk disse brevene og fått til svar at de er journalført på daværende barnevernsjef. De er ikke registrert besvart med utgående brev.
- 19.12.19 sendte hun en ytterligere purring, denne gang på e-post til kommunalsjef oppvekst i Gjøvik, der hun viste til manglende svar på tidligere brev. Som omtalt i kapittel 2.2 var det telefonisk kontakt mellom henne og kommunalsjef for oppvekst i desember 2019.

Søndre Land kommune

I februar 2019 sendte rådmannen i Søndre Land kommune en e-post til rådmannen i Gjøvik med etterlysning av faktura for 2018. Rådmannen i Gjøvik viste i sitt svar 5.2.2019 til at det var noen mangler i regnskapsføringen som ville bli korrigert, at dette var et engangsproblem i forhold til sammenslåingen, at barnevernsjefen hadde lovet at de skulle bli ferdige i løpet av uka og at rådmannen stolte på han.

Nordre Land kommune

14. mai 2019 sendte daværende rådmann i Nordre Land en bekymringsmelding til rådmannen i Gjøvik der det fulgte med et notat. Bekymringen ble oppdatert i e-post av 24.5.19, etter at det hadde vært et møte 14.5.19 mellom rådmennene i Gjøvik og Landkommunene og barnevernsleder. Rådmannen i Nordre Land skrev at hun ønsket å orientere rådmannen i Gjøvik om samhandlingen sett fra hennes ståsted, med fokus på det som burde rettes opp. En stor del av rådmannens notat gjelder fordelingsnøkkelen for Gjøvik-Land barnevern som ikke er tema for dette oppdraget. Barnevernsvakta er kun nevnt spesielt i forbindelse med at hun viste til manglende regnskap / avregning for barnevernsvakta ble for 2018.

Noe av det som står i notatet omhandler manglende oppfølging av Gjøvik-Land barnevern og kan være relevant i forhold til å belyse kommunikasjon og oppfølging av samarbeidet om barnevernvakta. (Barnevernvakta er inkludert i avtalen om Gjøvik-Land barnevern fra 1.6.18.) Rådmannen viste blant annet til manglende oppfølging av samarbeidsavtalen når det gjaldt rapportering på statistikk og tjenesteutvikling, oppfølging av internkontroll, drøfting av økonomiske og personellmessige rammer. Hun etterlyste også sakspapirer før møter og referater etter møter. Hun skrev også at tjenesteområdeleder for velferd i Nordre Land kommune opplevde at telefoner og e-poster ikke ble besvart og at samhandling manglet. Enkelte e-poster fra rådmannen til vertskommunen om barnevern ble heller ikke besvart.

Rådmannen i Gjøvik besvarte e-posten og takket for innspillet og at han ville ta det opp med barnevernsjef og kommunalsjef.

V.2.2 DIALOG MED SAMARBEIDSKOMMUNENE I 2020.

Lunner kommune

- 8.1.20 sendte barnevernsjef i Lunner en e-post til barnevernsjefen i Gjøvik og skrev at han ikke hadde registrert noen kreditnota (dette skulle være avtalt på møtet 11.12.19) og ønsket at de skulle få ordnet opp for 2018. Han ba også om å få faktura for 2019 snarest og håpet de kunne finne ut hva som var riktig beløp. Han viste også til at han hadde behov for å vite hvilket beløp Lunner hadde i barnevernvaktens budsjett.
- Han fikk svar fra barnevernsjefen 10.1.20 som skrev at han hadde vært syk og at de skulle høre fra han på mandag.
- Samme dag svarte barnevernsjefen i Lunner at han hadde frist til 17.1 med å gi info om hvor stor fakturaen ble.
- Vi har fått en kopi av en e-post fra 17.1.20 der barnevernleder i Lunner informerte kommunalsjef og rådmann i egen kommune om situasjonen, og at det var flere uønskede forhold som kunne påvirke kommunens kostnader. Her nevnes overordnet dialog med Gjøvik kommune, pris på samarbeidet og faktura. Han viste også til en telefonsamtale med barnevernsjefen i Gjøvik 16.1.20 om at Lunner og Gran hadde falt ut av den politiske behandlingen i 2017 om inngåelse av regionalt samarbeid om barnevernvakta.
- 27.2.20 sendte barnevernsjefen i Lunner e-post til barnevernsjefen i Gjøvik kommune fordi de hadde fått purring på fakturaen for 2018 og skrev at de hadde blitt enige om at de skulle få kreditnota og korrigeret faktura.

Gran kommune

- 23.1.20 sendte kommunalsjef for Familie og velferd i Gran kommune en e-post til kommunalsjef oppvekst i Gjøvik der hun viste til at de hadde snakket sammen på telefon rett før jul, og til informasjon fra barnevernleder i Lunner om at Gjøvik kommune ville sende kreditnota. Hun viste også til at hun var informert om at Gjøvik kommune ikke hadde behandlet samarbeidet politisk. Hun ba om at oversikt over veien videre, når avtale kunne undertegnes, samt faktura for 2018 og 2019.
- Samme dag sendte kommunalsjef oppvekst svar til kommunalsjefen i Gran og opplyste at saken skulle følges opp på møtet i utvalg for oppvekst og i kommunestyret i februar. Barnevernleder skulle følge opp.
- Kommunalsjef i Gran svarte på e-posten samme dag. Hun stilte noen spørsmål om avtalen og ønsket et felles møte med alle kommunene.
- 5.2.20 svarte kommunalsjef oppvekst i Gjøvik på e-posten og viste til at hun og barnevernsjefen hadde hatt møte med rådmannen samme dag. Hun ville sørge for at det formelle skulle bringes i orden. I løpet av våren skulle det økonomiske grunnlaget for avtalene gjennomgås.
- 10.2.20 svarte kommunalsjefen i Gran at de ønsket å kobles på når det gjaldt diskusjon om fakturagrunnlag for 2018 og 2019. Hun gikk ut fra at de ble koblet på halvårlige møter i tråd med avtaleutkast.
- Det ble fremmet en sak i kommunestyret 20.2.20 der samarbeidet med Gran og Lunner om barnevernvakta ble behandlet politisk (dette var formelt sett uteglemt i vedtaket fra 2017).
- Gran kommune v/sekretær barnevern etterlyste også fakturagrunnlaget i en e-post 2.3.20. E-posten ble purret på 30.3.20, og det ble stilt spørsmål ved om fakturaen var kun for 2019 eller om den også var for 2018. Disse henvendelsene ble sendt til økonomistaben i Gjøvik og ble besvart 30.3.20 derfra. Gran kommune fikk svar som viste til at fakturaen gjaldt for 2019 og at det var sendt en egen faktura for 2018 som var forfalt, men ikke betalt.
- 6.4.20 skrev kommunalsjef i Gran kommune igjen et brev til Gjøvik kommune og viste til e-post fra kommunalsjef oppvekst 5.2 og sitt svar 10.2. Hun skrev at det var med undring hun hadde mottatt faktura for 2019 med en kostnad som var over det dobbelte av det som ble lagt til grunn for inntreden i samarbeidet. Hun bestred grunnlaget for denne fakturaen og ba om å få tilsendt kreditnota. Hun skrev også at hun forventet at det formelle knyttet til avtalen bringes i orden som forespeilet i e-post av 5.2.2020. Brevet er rettet til postmottaket og barnevernsjefen står som saksbehandler. Det er ikke registrert at brevet er besvart.
- 7.5.20 sendte rådmannen i Gran en e-post til rådmannen i Gjøvik kommune der han viste til manglende avtale og manglende/feil faktura. Han ba rådmannen undersøke «før de begynner å sende formelle brev til hverandre».
- Rådmannen i Gjøvik svarte tilbake samme dag at han skulle sjekke ut og melde tilbake.

Østre Toten kommune

- 19.2.20 sendte controller i Østre Toten en henvendelse til avdelingsleder økonomi i Gjøvik med etterlysning av faktura for 2019. Han fikk svar dagen etter.
- 25.2.20 kom det en e-post fra Østre Toten til barnevernsjefen i Gjøvik der de viste til mottatt faktura, ba om fakturagrunnlag og stilte spørsmål ved beregningen.
- 11.3.20 sendte barnevernsjefen i Gjøvik en e-post med fakturagrunnlaget til Østre og Vestre Toten.
- 17.3.20 ba Østre Toten kommune v/controller økonomi om en forklaring på kostnadsøkning for 2019 og skrev at det også skulle sendes tertialrapport, noe som ikke var gjort. Denne e-posten var sendt til avdelingsleder økonomi. Hun svarte samme dag til Østre Toten kommune, kommunalsjef og barnevernsjef i Gjøvik kommune at det ikke var hun som var riktig mottaker av e-posten, og at det er

Gjøvik og Land barnevern som har ansvaret for barnevernvakta. Hun skrev at hennes avdeling kun er ansvarlig for å utarbeide årsavslutning som grunnlag for fordeling av utgiftene mellom deltakerkommunene i henhold til regnskap for virksomheten og de fordelinger som er gjort er i henhold til de opplysninger de hadde fått seg forelagt. Controller i Østre Toten rettet da forespørselen til barnevernsjefen i Gjøvik. Han svarte samme dag, med kopi til avdelingsleder økonomi og kommunalsjef, at «dette får vi komme tilbake til når vi er i mer normal drift. Viser til Covid19 og oppfølging av de mest sårbare barna i vårt system. Vil bemerke at drift hele tiden har vært kommunisert med tidligere barnevernleder.» (Dette var to dager etter nedstengningen av Norge)

- 12.6.20 sendte kommunalsjef i Østre Toten en e-post til kommunalsjef oppvekst i Gjøvik, viste til telefonsamtale om barnevernvakta og ønsket at det skulle kalles inn til et møte for gjennomgang av økonomisk underlag og oppfølging av formell avtale.
- 19.6.20 svarte kommunalsjef oppvekst at hun hadde gått gjennom grunnlaget for barnevernvakta og at hun erfarte at det var nødvendig at ledelsen i barneverntjenesten ryddet i det formelle grunnlaget og rutiner. Hun skrev at dette arbeidet var igangsatt og at det ville bli invitert til møte i løpet av august 2020.

V.2.3 SAMARBEIDSMØTER

Det første samarbeidsmøtet for den regionale barnevernvakta etter oppstart var 26.8.2020. Deretter var det 2 samarbeidsmøter til høsten 2020. Møtene ble initiert av kommunalsjef oppvekst og barnevernsjefer og kommunalsjefer deltok på møtene.

- 1.7.20 sendte kommunalsjef oppvekst ut innkalling til samarbeidsmøte til barnevernsjefer og kommunalsjefer i samarbeidskommunene.
- 2.7.20 sendte barnevernsjefen i Gjøvik ut e-post til barnevernsjefene i samarbeidskommunene der det ble orientert om at fra oppstart til 30.6.20 skulle det faktureres ihht. regnearkmodellen som forelå på etableringstidspunktet, justert med kommunal indeks. Nye fakturaer og kreditnotaer skulle sendes ut.
- Det var et samarbeidsmøte mellom deltakerkommunene 27.8.20. Av referatet går det frem at Gjøvik skulle sende avtaler for signering til kommunene. Det ble lagt fram kritikk mot at rapporteringer ihht. rapporteringstidspunkter manglet. Styringsmøter som skulle gjennomføres, ble etterlyst. Det ble avtalt at Gjøvik kommune skulle utarbeide en beskrivelse av fremtidig tjenesteomfang med tilhørende økonomisk oppsett til neste møte.
- Det var et nytt samarbeidsmøte 22.10.20. Det går frem av referatet at eksisterende avtaler med rett fordelingsnøkkel skulle sendes til deltakerkommunene fredag 23.10.20.
- Det var også et samarbeidsmøte 6.11.20. Her ble det lagt fram forslag til ny samarbeidsavtale, beregning av grunnlag og saksframlegg. Det var vedlagt notat med redegjørelse for prosess og merkostnad barnevernvakt. Innholdet i dette notatet inneholder mye av det samme som ble lagt fram for formannskapet i deres møte 28.10.

V.3 DOKUMENTASJON INTERNKOMMUNIKASJON

V.3.1 DOKUMENTASJON INTERNKOMMUNIKASJONEN 2019

- 25.1.19 var det et møte mellom barnevernsjefen, økonomisjefen og rådmannen. Temaet for dette møtet var først og fremst fordelingsnøkler i Gjøvik – land barnevern, men årsoppgjør-fakturaer og økonomirutiner var også tema.
- 1.2.19 har vi en e-post korrespondanse mellom blant annet avdelingsleder budsjett og rapportering, barnevernsjefen og kommunalsjef for oppvekst. Tema var regnskapsføring på objekt-koder som var nødvendig for å fordele utgifter på kommuner og økonomirutiner.
- Interne e-poster fra februar 2019 viser at regnskapsføringen for barnevernsvakta ikke var i orden på dette tidspunktet, blant annet gjaldt dette utrykninger og postering på objekt-koder. Dette var nødvendig for å få riktig fordeling på deltakerkommunene som grunnlag for fakturering. Det var dermed ikke klart for fakturering, noe som går frem av e-poster fra avdelingsleder økonomi 13.2.19 og 14.2.19 til blant annet barnevernsjefen og kommunalsjef for oppvekst. Avdelingsleder økonomi viser i disse e-postene også til at hun ikke har fått signert versjon av avtalene for de ulike samarbeidsordningene i barnevernet.
- I en e-post 15.2.19 fra avdelingsleder økonomi til blant annet barnevernsjefen, kommunalsjef oppvekst og rådmannen, viser hun til at rådmannen har bestemt at de skal avslutte barnevernvakta med de opplysninger som er tilgjengelige, og at det er foretatt en avregning. Det foreligger to alternativer, og hun må ha korrekt avtale for fordeling av utgifter. 4.3.19 etterlyser hun svar fra barnevernsjefen på e-posten fra 15.2.19. Kopi av denne e-posten er sendt til kommunalsjef for oppvekst.
- Det går fram av oversikten over møter vi har fått fra økonomisjefen at det først og fremst er barnevernsjefen som har deltatt på møtene med økonomistaben vinteren 2019. I tillegg til deltakere fra økonomistab og barnevernsjefen har rådmannen deltatt i tre møter. Alle disse møtene gjaldt fordelingsmodell (Gjøvik – Land) barnevern som ikke hadde med barnevernvakta å gjøre. Kommunalsjef oppvekst har deltatt i ett møte 26.3.19 som var et oppfølgingsmøte i forbindelse med sluttoppgjør for Gjøvik og Land barneverntjeneste og økonomirutiner. (Hvordan sikre at økonomirutinene følges opp i barnevern.)
- Vi har fått kopi av referatet fra det omtalte møtet 26.3.19 der en rekke saker er drøftet. Her kommer det blant annet fram:
 - Kommunikasjon mellom barnevern og økonomistab ønskes tydeligere med en kontaktperson. Barnevernet har fått en egen kontaktperson i økonomi.
 - Kontoplan er lagt for barnevern og kjent. Behov for opplæring av ledere og merkantilt personell i barnevern vurderes.
 - Sluttoppgjør 2018 for de interkommunale ordningene kontrollsjekkes av avdelingsleder økonomi, bekreftes av barnevernsjef og sendes kommfakt. Faktureringen skjer snarest mulig.
 - Gyldig samarbeidsavtale for barnevernsvakta sendes fra barnevernsjefen til avdelingsleder økonomi for at riktig fordeling og faktura kan gis til alle deltakerkommunene i Gjøvik-regionen samt Gran og Lunner.
 - Sektor oppvekst sin rapportering til kommunestyret pr. 1. tertial skjer med utgangspunkt i gjeldende fordelingsmodell og prognose pr 31.12. Budsjett 2019 er ikke utarbeidet og forelagt samarbeidsrådet. Oppvekst budsjetttramme for barnevern er kjent og ligger i ramme til sektor oppvekst i Gjøvik kommune.

- Faktureringsrutiner i 2019: A-kontofakturerings 1. halvår gjennomføres senest 15.7. Faktureringsgrunnlag for 1. halvår er regnskapstall første halvår i stedet for budsjett. Faktureringsgrunnlag settes opp av økonomirådgiver og sendes barnevernsjef for bekreftelse og videresending til fakturering.
- Det ble ikke tatt stilling til etablering av budsjett for 2019, men det er oppfordret om at detaljbudsjett settes opp med gjeldende fordelingsnøkkel fram for samarbeidsrådet.
- Utgiftsveksten fra 2017 til 2018 for Gjøvik kommune er bekymringsfull, og det vurderes om det skal gjennomføres særskilt revisjon av dette.
- Behov for styrking av økonomikompentansen i barnevern vurderes. Det må foretas en totalvurdering om dette innebærer behov for flere stillinger i tillegg til bedre opplæring.
- Vi har fått kopi av en avviksrapport sendt fra økonomistaben til barnevernet 9.5.19. Under beskrivelsen av hendelsen/avviket står det følgende: *«Det er ikke utfakturert noe til deltakerkommunene i Gjøvik og Land barneverntjeneste, verken for 2018 eller så langt i 2019. Kun tilsynsførerordningen er utfakturert. Etter flere henvendelser er det fortsatt ikke mottatt gjeldende avtale for barnevernsvakt. Dette medfører at Gjøvik kommunes likviditet blir belastet løpende uten at det tilføres midler. Ang. barnevernsvakt er det for 2018 belastet mer enn det en antar er riktig ut fra de deltakerkommunene som er med i ordningen.»* Under tiltak står det: *«Ansvarlig leder må sørge for kvalitetskontroll av forelagt materiale og sørge for utfakturering for 2018. Gjeldende avtale på barnevernsvakta må fremskaffes slik at det er mulig å foreta en korrekt avregning for 2018 og deretter for første halvår 2019.»* Frist ble satt til 2.6.19. Avviket er ikke registrert lukket før 11.8.21.
- Rådmannen har i sitt svar til revisjonen vedlagt en e-postkorrespondanse fra 7. oktober 2019 med tema månedsrapportering. Rådmannen er kopimottaker på disse e-postene. Kommunalsjef for oppvekst skriver til økonomirådgiver økonomi og barnevernsjefen at hun trenger hjelp til å forstå hvordan barnevern skal rapportere når de ikke har budsjett. Avdelingsleder økonomi svarer på e-posten til blant annet kommunalsjef, barnevernsjef og rådmann og skriver at når det gjelder regionalt barnevern må en ta utgangspunkt i regnskapstall pr september og ha en formening om resultatet for 2019. Fordelingen mellom kommunene må basere seg på den fordelingsmodellen som ble brukt ved årsoppgjøret inntil fordelingsnøkkel blir vedtatt. Hun skriver også at hun for en stund siden (11.9.19) oversendte en ny beregning for barnevernsvakta for 2018 med innlemming av Gran og Lunner i beregningene. Hun skriver at hun ikke har fått noen tilbakemelding på denne.

V3.2 DOKUMENTASJON AV INTERNKOMMUNIKASJONEN VINTER/VÅR 2020.

Kommunalsjef oppvekst sendte 16.6.20 en e-post til rådmannen, med kopi til økonomisjefen, der hun viste til e-post fra kommunalsjefen i Østre Toten 12.6.20 (se kap 2.4) og telefonsamtale med henne. Kommunalsjefen i Østre Toten ønsket at det skulle kalles inn til et samarbeidsmøte for gjennomgang av økonomisk underlag og oppfølging av formell avtale. Tidligere kommunalsjef for oppvekst skriver at ifølge barnevernsjefen er møter avlyst fordi Gjøvik ikke hadde et økonomisk underlag klart til møter med de samarbeidene kommuner. Hun skrev videre til rådmannen at hun måtte kunne svare opp dette.

Samme dag svarte økonomisjefen på e-posten fra kommunalsjefen, med kopi til rådmannen. E-posten fra økonomisjefen viste til at barnevernsvakta fremdeles ikke var i orden. Økonomisjefen skrev at det ikke foreligger

noen formell avtale for barnevernvakta, og at det ikke er noe han kan hjelpe til med. Han viser dessuten til en rekke forhold i e-posten:

- Avtalen har vært etterlyst av samtlige parter siden oppstart også fra økonomi stab. Her vises til møte 26.3.19 (som vi har vist til tidligere i dette notatet) der han skriver at det går fram av referatet at gyldig samarbeidsavtale var klar og kunne fremskaffes. Han viser til at samarbeidsavtalen senest er etterlyst 12.3.20 i brev fra Lunner kommune (revisjonen har ikke dette brevet). Han viser til at brevet ikke er besvart eller avskrevet. Kommunen har opplyst at de holder tilbake betaling av fakturaene inntil dette er avklart. Økonomisjefen viser også til henvendelser fra Gran kommune (1.2.19 og 18.10.19 – vi har vist til disse brevene).
- Økonomisjefen viser også til agenda for styringsrådet for barnevernvakta (var meningen at dette skulle avholdes 8.5) at informasjon om økonomiberegninger som lå til grunn for inntreden i vakta etterspørres.
- Han skriver at detaljer rundt hvilke forventninger som er kommunisert tidligere, og årsakene til at kostnadene nå avviker, må barnevernsjefen kunne svare på.
- Økonomisjefen viser til at regnskapet for 2018 og 2019 er tilgjengelig på ansvar 78390.
- Under avviksgjennomgangen for sektoren 28.2.20 ble manglende fakturering for barnevernsvakta 2018 og kreditnota for 2018 på 1,7 mill. kroner tatt opp som tema.
- Økonomisjefen opplyser hva som er status for faktureringen. Det opplyses at totalt utestående er 4,2 mill. kroner + det som skulle vært fakturert for 2018.

Rådmannen sendte etter dette 17.6.20 en e-post til kommunalsjef oppvekst med kopi til økonomisjefen der han skrev at dette må ryddes opp i umiddelbart. «*Vi kan ikke ha drift som vi ikke får betalt for. Avtaler må på plass og oppgjør, fakturaer og innbetalinger må komme ajour nå.*»

18.6.20 hadde kommunalsjef oppvekst og barnevernsjefen et «ryddemøte». Bakgrunnen for møtet var henvendelser fra andre kommuner om at de opplever det økonomiske som uryddig, samt manglende avtaler mellom Gjøvik kommune og kommunene Gran og Lunner. Det er skissert noen tiltak i referatet som gjelder:

- Fakturering for 2018 og 2019 – Frist 15.7
- Underskriving av samarbeidsavtale (kommunestyret har behandlet saken om å knytte Gran og Lunner til avtalen i møte 20.2.20) – Frist 1.7.
- Regneark utarbeidet i 2017, som grunnlag for avtale gjelder fram til 30.6.20. Kommunene som inngår i vakta varsles innen 1.7.20 om at det kan komme endringer.
- Kommunene inviteres til møte med Gjøvik kommune innen august 2020.
- Barnevernsjefen tar initiativ til å lage et nytt grunnlag for nye avtaler innen 15.8.
- Kommunalsjefer som har tatt kontakt med kommunalsjef oppvekst følges opp, innen 22.6.

Vi har i rapporten om barnevernvakta vist til at det har vært et møte (har ikke referat) mellom kommunalsjef oppvekst, barnevernleder og rådmannen i juni 2020 der det ble bestemt at samarbeidskommunene skulle betale i henhold til forutsetningene i regnearket.

Kommunalsjef for oppvekst sendte innkalling til møte i samarbeidsrådet for barnevernvakta 1.7.20 der det økonomiske grunnlaget for samarbeidet skulle være tema. Barnevernsjefen sendte 2.7.20 en e-post til samarbeidskommunene om at fra oppstart av vakta til 30/6 2020 skal det faktureres ihht regnearkmodellen som forelå på etableringstidspunktet, justert med kommunal indeks for 2018-2020. Det ble opplyst at nye fakturaer og kreditnotaer kommer og beregning av fremtidig økonomi og fordeling vil bli fremlagt og drøftet i møtet.